

ZDROWIE I ŻYCIE

DZIENNIK URZĘDOWY IZBY ZDROWIA W GENERALNYM GUBERNATORSTWIE

Numer 17 (85). Rocznik III.

Kraków, 26. 4. 1942 r.

Redaktor: Dr med. Werner Kroll, Kraków, Krupnicza 11a, tel. 10524. — Wydawnictwo: Gesundheitskammer, Kraków, Krupnicza 11a, tel. 10524. — Odpowiedzialny za dział ogłoszeń: W. von Würzen, Kraków, Krupnicza 11a. — Rachunek bankowy: Gesundheitskammer — w Creditanstalt-Bankverein, Kraków, Adolf-Hitler-Platz, róg Szewskiej. — Pocztowe konto czekowe: Warszawa 73. — Adres telegraficzny: Gesundheitskammer, Kraków. — Prenumerata Zł. 3.— miesięcznie. Wszystkie urzędy pocztowe przyjmują zamówienia. — Czasopismo ukazuje się co tydzień.

Artykuły dla części redakcyjnej nadsyłać wyłącznie pod adresem: Redakcja „Zdrowie i Życie“, Kraków, Krupnicza 11a, lub do Oddziału Warszawskiego, Warszawa, Koszykowa 37 (Okręgowa Izba Zdrowia). Rękopisy nadsyłać można bądź to w języku polskim, bądź to niemieckim. — Korespondencję w sprawie ogłoszeń, zwłaszcza ogłoszeń pod szyfrą, kierować wyłącznie: Wydawnictwo Gesundheitskammer, Kraków, Krupnicza 11a.

Nie zamówione rękopisy zwraca się tylko w wypadku dołączenia opłaty pocztowej w odpowiedniej wysokości.

T R E S C:

	Str.
Odprawa Wydziału Spraw Zdrowotnych w Głównym Wydziale Spraw Wewnętrznych Rządu Generalnego Gubernatorstwa, odbyta w Krynicy-Zdroju od 23-go do 27-go marca 1942 r.	437
Porozumienie o utworzeniu Komitetu Przeciwgruźliczego w Generalnym Gubernatorstwie	438
Stosunki w aptekarstwie w Galicji za czasów rosyjskich	439

Odprawa Wydziału Spraw Zdrowotnych w Głównym Wydziale Spraw Wewn. Rządu Generalnego Gubernatorstwa, odbyta w Krynicy-Zdroju od 23-go do 27-go marca 1942 r.

(Dokończenie).

„Stosunki w aptekarstwie w Galicji za czasów rosyjskich“ omówił radca farmacji Dr. Weber, kierownik Oddziału „Spraw aptecznych i środków leczniczych“ w Wydziale spraw zdrowotnych Rządu. Aptekarstwo sowieckie poddano w ramach bieżącego planu 5-letniego drakonicznym zarządzeniom przymusowym, które nawet wedle oceny fachowej prasy rosyjskiej wykazywały wiele ciężkich braków. W swych dążeniach autarkicznych usiłował rząd sowiecki usunąć całkowitą zależność farmacji rosyjskiej od zagranicy.

Następnie mówca naszkicował organizację aptekarstwa w okręgu Galicji za czasów bolszewickich. Centralnym organem spraw zdrowotnych Z. S. S. R. był komisariat ludowy spraw zdrowotnych w Moskwie, któremu podlegały komisariaty ludowe spraw zdrowotnych wszystkich republik związkowych.

W komisariacie ludowym spraw zdrowotnych Ukrainy z siedzibą w Kijowie mieścił się też centralny zarząd aptek z 4 filialnymi zarządami aptecznymi. Zadaniem zarządu centralnego było zapewnienie zaopatrzenia ludności w leki, zajmował się on też ustawodawstwem, ogłaszając je w postaci „zbioru rozporządzeń“.

Jako przykład podziału organizacyjnego Dr. Weber objaśnił szczegółowo ustrój filii centralnego zarządu aptecznego Ukrainy z jego 10 wydziałami. Z wydziałów tych należy specjalnie wymienić wydział personalny jako specjalny wydział G. P. U., który np. miał badać czy pracownicy mają krewnych za granicą i ewentualnie prowadzą z nimi korespondencję, jaki nastrój panował wśród pracowników itd. Dalej wydział ten zajmował się tajną korespondencją,

organizacją tajnych składów leków dla wojska, tzw. „składami specjalnymi“, a również szkoleniem aptekarzy na wypadek wojny itd.

Zaopatrywanie w towary aptek, szpitali, punktów aptecznych itp. dokonywał centralny skład środków leczniczych zwany w skróceniu „CAS“.

W wyczerpującym przedstawieniu stosunków w poszczególnych aptekach i ich złego zaopatrzenia w środki lecznicze dał mówca pogląd na stosunki apteczne w okręgu Galicja za czasów rosyjskich, do czego jeszcze powrócimy w osobnym artykule.

Po referacie Dra med. Rupperta, kierownika referatu w Wydziale „Spraw Zdrowotnych“ Rządu, o „Pieczy nad dziedzicznością i rasą w Generalnym Gubernatorstwie“, mówił radca sanitarny Dr. Hoefert, kierownik referatu Wydziału Spraw Zdrowotnych Generalnego Gubernatorstwa na temat „Placówki pomocnicze administracji spraw zdrowotnych“. Po objaśnieniu rozporządzenia Generalnego Gubernatora z dnia 6. 9. 41 o utworzeniu placówek pomocniczych administracji spraw zdrowotnych referent przedstawił dokładnie organizację placówek pomocniczych.

Dla przyjęcia zgłaszających się wymaga się zgłoszenia u burmistrza, sołtysa, lub wójta, które związane jest z badaniem co do przydatności, oraz sprawdzeniem nienaganności. O przyjęciu rozstrzyga starosta powiatowy. Pomocnicy(ce) kształcą się na kursach urządzanych przez miejscowe urzędy administracji zdrowia, głównie w pierwszej pomocy, a potem także zaznajamiają się zwłaszcza z chorobami zakaźnymi, dezynfekcją, wyszukiwaniem chorych zakaźnie, oraz zaznajamiają się z ustawowymi posta-

nowieniami o zgłaszaniu chorób zakaźnych. Podstawą kształcenia jest jednolita instrukcja, która dalej przewiduje też wykształcenie w dziedzinie higieny, zwalczania chorób zakaźnych, ratownictwa i praktycznej pielęgnacji chorych. Wszyscy przynależni do placówek pomocniczych zostaną ubezpieczeni od wypadków i uszkodzeń, których doznają w wykonywaniu swej służby w placówkach pomocniczych, jak również w czasie swego kształcenia.

Odpowiedzialne kierownictwo placówki pomocniczej spoczywa w rękach burmistrzów, sołtysów lub wójtów, którzy dla technicznej części zadań powołują nadającą się ze względów fachowych siłę, najlepiej lekarza administracji zdrowotnej.

„Kierownik placówki pomocniczej” winien stale troszczyć się o jej wyposażenie i o istnienie dostatecznie dużego stanu pomocników. Układa on plan pracy dla placówki, troszczy się o przepisane prowadzenie listy i meldunki do starosty, czuwa nad przechowaniem i uzupełnieniem materiału i dba o wywieszanie na placówce, z której łatwo można się dowiedzieć o wszystkich instytucjach i osobach ważnych dla spraw zdrowotnych swej miejscowości i jej sąsiedztwa. Dalej reguluje on zatrudnienie pomocników(ic) na placówkach i zarządza ich zatrudnienie na szczególne zlecenie wydziału spraw zdrowotnych Rządu w miarę każdorazowej potrzeby.

Wyposażenie placówek pomocniczych winno się pokryć możliwie z zapasów istniejących po gminach, a dla 10—15 pomocników(ic) winno się składać z dwóch par noszy i skrzyni opatrunkowej o prze-

pisanych rozmiarach i zawartości. Dla każdego przedmiotu wyposażenia ustanawia się osobę odpowiedzialną za jego pielęgnację. Lekarze posiadają przy sobie w torbie podręczny zestaw lekarski dla dokonania ewentualnie potrzebnych zastrzyków i zaopatrzenia drobnych ran.

Dokładne wskazówki otrzymają w najbliższym czasie starostowie powiatowi i miejscy z Wydziału „Spraw Zdrowotnych”.

Ostatni dzień wypełniły wewnętrzne konferencje Wydziału „Spraw Zdrowotnych” z kierownikami i referentami spraw zdrowotnych w okręgach oraz starostwach powiatowych i miejskich.

W drugim dniu obrad Gebietsgesundheitsführer podał do wiadomości utworzenie „Naukowej wspólnoty pracy Izby Zdrowia”. Wspólnota pracy ma na celu dokształcanie naukowe członków Izby Zdrowia. Członkowie będą powoływani przez Gebietsgesundheitsführera, jako kierownika Izby Zdrowia i będą wygłaszać regularnie na zebraniach wieczornych referaty kliniczne i przyrodnicze. Naukowa Wspólnota pracy Izby Zdrowia będzie odbywać co pół roku zebranie łącznie z Wydziałem Spraw Zdrowotnych w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa. Sprawozdania z imprez będzie się ogłaszać. Przewodniczącym Wspólnoty Pracy jest Gebietsgesundheitsführer, który co pół roku układa plan pracy. Do pomocy sobie przewodniczący wyznaczył zastępcę i sekretarza.

Müller-Geltow

Porozumienie o utworzeniu Komitetu Przeciwgruźliczego w Generalnym Gubernatorstwie

Przeświadczeni o konieczności tego, że pomyślne zwalczanie gruźlicy możliwe jest tylko wówczas, gdy wszystkie zainteresowane czynniki przystąpią do wspólnej pracy, podpisani przedstawiciele Partii, jak również Wydziałów Głównych zgodzili się zasadniczo co do następujących punktów:

§ 1. Jednolite ujęcie wszystkich poczynąń dla zwalczania gruźlicy w Generalnym Gubernatorstwie powierza się Komitetowi, który otrzymuje nazwę „Tuberkulose-Ausschus des Generalgouvernements (Tbc. A. GG.)” — Komitet Przeciwgruźliczy Generalnego Gubernatorstwa. Reprezentuje on Generalne Gubernatorstwo w Międzynarodowym Zjednoczeniu Przeciwgruźliczym.

§ 2. Do Komitetu Przeciwgruźliczego należą pod kierownictwem Kierownika Wydziału Spraw Zdrowotnych wszystkie niemieckie placówki partii, rządu, administracji i instytucyj publicznych, o ile działają one na polu walki z gruźlicą. Prezydent Komitetu może na wniosek Komitetu powołać doń poszczególne osoby ze względu na szczególny interes i szczególne zasługi. Członkowie Komitetu mogą powierzyć stałe zastępowanie siebie na posiedzeniach oznaczonym osobom.

§ 3. Prezydent Komitetu przekazuje zarządzanie sprawami Komitetu placówce kierowanej przez lekarza niemieckiego, będącego równocześnie referentem

pomocniczym w Głównym Wydziale Spraw Wewnętrznych — Wydział Spraw Zdrowotnych w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa. Do pomocy ma on utworzony z Komitetu Wydział zarządzający, składający się z 4 członków. Zarządca i Wydział zarządzający ustalają plany budżetowe Komitetu przeciwgruźliczego i przedkładają je Komitetowi dla zatwierdzenia.

§ 4. Komitet przeciwgruźliczy ma za zadanie ustalić plan zwalczania gruźlicy w Gen. Gubernatorstwie i zapewnić współpracę swych członków zgodnie z wytycznymi tego planu. Istniejące urządzenia dla walki z gruźlicą będą nadal prowadzone przez dotychczasowe instytucje, ponoszące ich koszty, a w miarę swych sił organizacyjnych i pieniężnych ulegną uzupełnieniu i rozbudowie.

§ 5. Dla przeprowadzenia zwalczania gruźlicy tworzy się dla całego Gen. Gubernatorstwa związek przeciwgruźliczy dla Niemców (Tuberkulose-Gemeinschaft für Deutsche), a ponadto Związek Przeciwgruźliczy dla nie-Niemców. Ponadto w każdym okręgu (a w razie potrzeby także w każdym powiecie) zakłada się związek przeciwgruźliczy dla nie-Niemców. Związki Przeciwgruźlicze pracują wedle wytycznych, wydanych przez Komitet Przeciwgruźliczy.

§ 6. Do Niemieckiego Związku Przeciwgruźliczego należą:

1) członkowie Komitetu przeciwgruźliczego Gen. Gubernatorstwa, o ile ich urzędy biorą szczególny udział w zwalczaniu gruźlicy wśród Niemców w Gen. Gubernatorstwie.

2) Przedstawiciele niemieckich ubezpieczeń społecznych, czynnych w Gen. Gubernatorstwie.

§ 7. Niemiecki Związek Przeciwgruźliczy ma za zadanie przeprowadzenie walki z gruźlicą wśród Niemców w Gen. Gubernatorstwie. Sprawami związku zarządza zarządca Komitetu przeciwgruźliczego w GG. W miarę potrzeby tworzy się związki okręgowe.

§ 8. Do Związku Przeciwgruźliczego dla nie-Niemców w Generalnym Gubernatorstwie należą:

1) kierownik Wydziału Spraw Zdrowotnych — jako kierownik,

2) jako jego zastępcy — kierownik Wydziału Spraw Ludnościowych i Opieki Społecznej, oraz kierownik Wydziału Ubezpieczeń Społecznych,

3) członkowie Komitetu, o ile urzędy, które oni zastępują, biorą udział w zwalczaniu gruźlicy wśród nie-Niemców,

4) przedstawiciele Ukraińskiego Komitetu Pomocy i Rady Głównej Opiekuńczej,

5) Według postanowienia Komitetu poszczególne osoby z pośród ludności nie-niemieckiej, które posiadają doświadczenie w zwalczaniu gruźlicy.

§ 9. Do związków przeciwgruźliczych dla nie-Niemców w okręgach należą:

1) lekarz okręgowy jako kierownik,

2) jako jego zastępcy — kierownik oddziału spraw ludnościowych i opieki społecznej oraz kierownik oddziału ubezpieczeń społecznych,

3) pełnomocnik urzędów mających przedstawicieli w związku przeciwgruźliczym dla nie-Niemców,

4) wszyscy lekarze urzędowi, naczelni lekarze powiatowi okręgów, jak również lekarze kierujący walką z gruźlicą,

5) przedstawiciele polskiej i ukraińskiej organizacji opieki społecznej.

§ 10. Zarządzanie sprawami związku przeciwgruźliczego dla nie-Niemców prowadzi biuro Komitetu przeciwgruźliczego w GG. Dalsze filie w okręgach utworzy się wedle potrzeby.

§ 11. Szczególnym zadaniem związków przeciwgruźliczych jest jednolite przeprowadzanie walki z gruźlicą za pośrednictwem rozplanowania sieci stacji opieki. W głównej stacji opieki w każdym okręgu powierzy się orzecznictwo w drugiej instancji, oraz prowadzenie opieki otwartej. Ponadto winna ona troszczyć się o prowadzenie centralnego wykazu łóżek i dokonywanie pospiesznego skierowywania.

Sprawa formy prawnej Komitetu Przeciwgruźliczego i związków przeciwgruźliczych winna być wyjaśniona możliwie jak najprędzej. Również należy wziąć pod uwagę osobne porozumienia co do kosztów.

Aż do wyjaśnienia tych zagadnień urządzenie placówki przewidzianej w § 3 i jej sprawy przejmują Wydział Spraw Zdrowotnych Główny Wydział Spraw Wewnętrznych w Rządzie Generalnego Gubernatorstwa.

Główny Wydział Spraw Wewnętrznych w Rządzie GG. Wydział Spraw Zdrowotnych

Wydział Spraw Ludnościowych i Opieki Społecznej w Rządzie GG.

Główny Wydział Pracy w Rządzie GG.

Główny Wydział Kolei w Rządzie GG.

Główny Wydział Pocht w Rządzie GG.

Narodowo-Socjalistyczna Niemiecka Partia Robotnicza, zakres działania Generalne Gubernatorstwo Główny Dział Pracy: Opieka społeczna.

Stosunki w aptekarstwie w Galicji za czasów rosyjskich

Referat radcy farm. Dra Webera, kierownika Oddziału Aptek i środków leczniczych w Wydziale Spraw Zdrowotnych Rządu Generalnego Gubernatorstwa wygłoszony na odprawie Wydziału Spraw Zdrowotnych w Głównym Wydziale Spraw Wewnętrznych Rządu Gen. Gub. od 23-go do 27-go marca 1942 w Krynicy-Zdroju.

Nie wchodząc bliżej z góry w braki tego systemu organizacyjnego, chcę pokrótce zobrazować organizację aptekarstwa w okręgu Galicji za czasów bolszewickich i ograniczyć się przy tym do istniejących podstaw.

Centralnym organem spraw zdrowotnych Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich (zwanego ZSSR) był komisariat ludowy spraw zdrowotnych w Moskwie z komisarzem ludowym spraw zdrowotnych ZSSR na czele. Podlegały mu komisariaty spraw zdrowotnych wszystkich republik związkowych, a w tym także i komisariat ludowy spraw zdrowotnych Związkowej

Socjalistycznej Ukraińskiej Republiki Radzieckiej z siedzibą w Kijowie.

Tutaj też mieścił się centralny zarząd apteczny z 4 filialnymi zarządami aptecznymi, które utworzono w r. 1939 po obsadzeniu Galicji przez Rosjan zgodnie z uchwałą rady komisarzy ludowych z 16 grudnia 1935 w następujących miastach: we Lwowie, Stanisławowie, Drohobyczu i Tarnopolu. Centralny zarząd apteczny Ukrainy z siedzibą w Kijowie (zwany Aptu) miał zabezpieczyć zaopatrzenie ludności w środki lecznicze; zajmował się on nabywaniem towarów, dostawami dla szpitali i sanatoriów, tworzeniem składów środ-

ków leczniczych i wszystkimi sprawami właściwymi aptekarstwu, a więc przede wszystkim też tworzeniem nowych aptek i punktów aptecznych.

Centralny zarząd apteczny zajmował się też ustawodawstwem, ogłaszając „zbiory rozporządzeń“.

Jako przykład organizacji chciałbym bliżej omówić lwowską filię centralnego zarządu aptecznego Ukrainy. Dzieliła się ona na następujące wydziały: organizacyjny, handlowy, wytwórczości, planowania gospodarczego, księgowości, osobowy, specjalny GPU, wydział ruchu, budowlany, prawny.

Zadanie wydziału organizacyjnego polegało na kontroli spraw farmaceutycznych i sanitarnych zakładów aptecznych, jak przeprowadzanie rewizji aptek, kontrola dobroci środków leczniczych wytwarzanych w aptekach, nadzór nad cenami, jak również kontrola odnośnie do przeprowadzania wszystkich rozporządzeń. Dalej zajmował się on tworzeniem nowych aptek, względnie punktów aptecznych.

Wydział handlowy regulował zakup potrzebnych środków leczniczych i tworzeniem centralnych składów aptecznych (zwanych Cas).

Wydział wytwórczości kierował 6 przedsiębiorstwami aptecznymi szczególnego rodzaju, które wszystkie podlegały lwowskiemu zarządowi aptecznemu, a mianowicie: laboratorium farmaceutyczne, laboratorium szklane, warsztat dla wytwarzania i naprawy instrumentów medycznych, wytwórnia materiału opatrunkowego, laboratorium wytwarzające воск i cement dentystyczny, stolarnia wyrabiająca urządzenia apteczne.

Wydział planowania gospodarczego opracowywał plany dla tych 6 przedsiębiorstw, zestawiał statystyki, czasami przeprowadzał badanie działalności przedsiębiorstw, a także badał co kwartał rentowność tych przedsiębiorstw; także ustalanie poborów i budżetu zarządu aptecznego należało do jego zakresu.

Wydział księgowości zajmował się na ogół sprawami finansowymi, jak również finansową kontrolą wszystkich przedsiębiorstw podległych filii.

Wydział osobowy prowadził spisy wszystkich robotników i pracowników.

Podobnie jak we wszystkich zakładach sowieckich istniał specjalny nadzór ze strony partii komunistycznej, a mianowicie wykonywany przez GPU, tak też i tu wykonywał go specjalny wydział GPU. Np. GPU badało czy robotnicy posiadają krewnych za granicą, względnie czy korespondowali z nimi, jaki nastrój panował wśród robotników itp. sprawy. Wszelkie przypuszczenia i stwierdzenia wydział ten przekazywał GPU. Na kogo padł choćby cień podejrzenia, tego GPU zesyłało na Syberię. Wydział ten zajmował się korespondencją tajną, organizacją tajnych składów aptecznych dla wojska, t. zw. składów specjalnych, a również szkoleniem aptekarzy na wypadek wojny. Kierownik tego specjalnego wydziału musiał należeć do partii komunistycznej. Pomieszczenie tego wydziału było specjalnie oddzielone od pozostałych pomieszczeń, tak iż robotnicy i urzędnicy zarządu absolutnie nie byli poinformowani, czym zajmował się ten wydział specjalny.

Wydziały ruchu, budowlany i prawny opracowywały wyłącznie sprawy ze swego zakresu rzeczowego.

Jak już powyżej wspomniano zaopatrywaniem

w towary aptek, szpitali, punktów aptecznych itp. zajmował się centralny skład apteczny, zwany Cas. Przy każdej filii wojewódzkiej zarządu aptecznego znajdował się centralny skład apteczny, składający się z 5 baz, które w porównaniu z Rzeszą można uważać za hurtownie farmaceutyczne, a które przyłączone były do Casu jako przedsiębiorstwa państwowe.

W grudniu 1939 Rosjanie skonfiskowali hurtownię, a ponadto 35 drogerii względnie magazynów, złączono je i utworzono z nich 5 składów specjalnych, zwanych bazami.

Baza 1 dostarczała specyfików, trucizn, narkotyków i w ogóle chemikalijs.

Specjalny wydział środków trujących podlegał GPU. Wydawanie trucizn było ograniczone i silnie kontrolowane. Obowiązywały tu specjalne przepisy co do przetworów makowcowych i trucizn. Wydanie mogło nastąpić tylko wówczas, gdy wydział GPU udzielił na to specjalnego zezwolenia. Leki makowcowe jak również szafa z nimi były plombowane, a w przeddzień niedziel i świąt urzędnik GPU pieczętował również całe pomieszczenie. Szczególna ostrożność wpływała z bojaźni GPU przed nadużyciami.

Trucizny, do których poza narkotykami zaliczano też strychninę, sublimat, oksycyjanian rtęci, arszenik, fosfor, brucynę i dioninę, musiano przechowywać w specjalnej szafie z podwójnymi drzwiami. Drugie drzwi musiano zaopatrzyć w pręty żelazne i blachy. Na noc szafę opieczętowywano, a dokonywał tego wysłannik GPU.

Baza 2, zwana też „bazą płynną“ dostarczała poza nalewkami i płynami także maści i ziół leczniczych.

Baza 3 dostarczała materiałów opatrunkowych i artykuły gumowe.

Baza 4 artykuły kosmetyczne i towary galanterijne,

Baza 5 szkło i materiał opatrunkowy.

Tak więc zarządy aptek zamawiały w Casie potrzebne towary, a ten dostarczał ich do apteki przez właściwą bazę. Środki lecznicze przydzielano na podstawie określonych liczb wskaźnikowych, zależnie od obrotów poszczególnych aptek. Tego przydziału środków leczniczych wedle klucza nie można bynajmniej było uważać za wystarczający dla poszczególnych aptek, a częściowo był on tak mały, że apteki już po 8 dniach zużywały środek leczniczy, który powinien był im wystarczyć na miesiąc. Wówczas recepty takie przeważnie kierowano do innych aptek i tak zdarzało się, że pacjenci biegali z jednej apteki do drugiej, aby tylko jeszcze otrzymać ten środek leczniczy. Zaopatrywanie w środki lecznicze według tego systemu musi się uważać za katastrofalne. Kierownikowi apteki musi się dać możliwość zamawiania w hurcie odpowiednio do zapotrzebowania takiej ilości, jakiej on potrzebuje, a aptecze bynajmniej nie można narzucić ograniczenia wszystkich środków leczniczych. Koszty dostawy zarachowywano aptecze. Apteki miały polecenie, aby codziennie oddać zebrane przez siebie pieniądze o godz. 4-tej popoł. w kasie zarządu aptecznego. Następnie zarząd apteczny oddawał łącznie pieniądze do banku.

W laboratorium kontrolno-analitycznym poddawano rozbiorowi wszystkie chemikalia zanim je dostarczono do składu środków leczniczych. Laboratorium to badało również całą ilość lekarstw

przygotowanych w aptekach i oddanych do analizy przy rewizjach aptek, przeprowadzanych przez inspektorów farmacji.

W ten sposób nadzorowano aptekarza jak najdokładniej, czy sporządził on lekarstwo przepisowo, czy też nie.

W laboratorium farmaceutycznym wytwarzano preparaty galenowe, nalewki, ulepki, maści, tabletki, ampułki, jak również specyfiki. Również tu dokonywano napełniania ampułek i pakowania do mniejszych naczyń nalewek i maści w postaci gotowej do sprzedaży, a stąd kierowano to przez zarząd apteczny do poszczególnych aptek.

W osobnym laboratorium wytwarzano cement i wosk dentystyczny.

Osobny warsztat sporządzał instrumenty lecznicze względnie naprawiał instrumenty wymagające reparacji, m. in. aparaty rentgenowskie, lampy kwarcowe itp.

Laboratorium artykułów szklanych wytwarzało rozmaite aparaty szklane, jak strzykawki, retorty, cylindry, ampułki i przyjmowało też naprawę różnych artykułów szklanych.

Inna baza dostarczała materiału opatrunkowego i zajmowała się wytwarzaniem pudełek kartonowych dla celów aptecznych, etykiet, sygnatur i innych druków.

W bazie robót stolarskich wyrabiano urządzenia apteczne, oraz specjalne meble apteczne.

W okręgu Galicji znajdowało się około 300 aptek, które skonfiskowano na podstawie dekretu rządu bolszewickiego z 6. 12. 1935 r.

Kierownictwo aptek po większej części powierzono żydom, którzy ponosili odpowiedzialność za zakłady apteczne, a dalej byli odpowiedzialni za wykonanie wszystkich zarządzeń, jakie wydawał zarząd apteczny. Kierownik apteki zwalniał i przyjmował personal farmaceutyczny i ponosił pełną odpowiedzialność za majątek kierowanej przez siebie

apteki. Kierownika apteki i współpracowników farmaceutycznych opłacało państwo.

Przeszło 60% wszystkich farmaceutów w Galicji stanowili żydzi.

Tu chciałbym już z góry zaznaczyć, że tymczasem wszystkie apteki w Galicji otrzymały kierowników aryjskich, a od 1 kwietnia 1942 apteki przechodzą znowu w posiadanie prywatne, przede wszystkim w ten sposób, że apteki zarządzane obecnie powierniczo na polecenie Rządu — Biuro Powiernicze i w porozumieniu z Wydziałem Spraw Zdrowotnych w Rządzie GG. zostają oddane w dzierżawę, co jest wstępem do przekazania w posiadanie prywatne.

W samym mieście Lwowie Rosjanie upaństwowili 53 apteki, a w r. 1940 utworzyli 7 nowych aptek.

Apteki, które mieściły się w domach skonfiskowanych, nie opłacały czynszu. Istniało też rozporządzenie Rady komisarzy ludowych zabraniające przesiedlania aptek z pomieszczeń zajmowanych przez nie, jednakże w praktyce zarządzania tego nie stosowano. Jak już wspomniałem apteka posiadała specjalne ustawodawstwo, „zbiór rozporządzeń“, który postanawiał, że uprawniony do otwierania aptek jest wyłącznie zarząd apteczny. Apteka musiała posiadać wymagany inwentarz, jak również niezbędną aparaturę, ustalone w osobnym spisie. Jednakże w rzeczywistości żadna z aptek utworzonych przez bolszewików nie posiadała koniecznych przedmiotów i towarów i zupełnie nie odpowiadała wymaganiom, jakie winno się stawiać aptece.

Osobne postanowienia mówiły o wciągnięciu aptek do obrony powietrznej.

Przewidziano też bibliotekę, w której m. in. musiały się znajdować:

- 1 lekówzór,
- 1 taksa aptekarska,
- 1 tablica odtrutek,
- 1 tablica dawkowań,
- 1 tablica o wyjałowieniu.

(Dokończenie nastąpi).

Bekanntmachungen

und Verordnungen, die den Gesamtumfang
der Gesundheitskammer betreffen

Gesundheitskammer
im Generalgouvernement
Krakau

K r a k a u, den 20. April 1942.

BEKANNTMACHUNG

Betr.: Zulassung der Studenten des dritten
Jahrganges der ehem. Stomatologi-
schen Akademie in Warschau als
Praktikanten bei Zahnärzten bzw.
Zahn Technikern mit Berechtigung.

In dem Rundschreiben Nr. 49 vom 23. März 1942
in dem Amtsblatt „Zdrowie i Życie“ Nr. 14 (82)
veröffentlicht, ist im Absatz 3 und 4 ein Irrtum
unterlaufen.

Es soll dort in beiden Fällen nicht „zahn technischer
Praktikant“ sondern „zahnmedizinischer Praktikant“
heissen.

Der stellvertretende Leiter:
i. A.
Dr. Herbeck

Obwieszczenia

i rozporządzenia dot. całokształtu
Izby Zdrowia

Izba Zdrowia
w Generalnym Gubernatorstwie
Kraków

K r a k ó w, dnia 20 kwietnia 1942.

OBWIESZCZENIE

Dot.: Dopuszczenia studentów trzeciego
roku b. Akademii Stomatologicznej
w Warszawie jako praktykantów
u lekarzy dentystów, wzgl. upraw-
nionych techników dentystycznych.

W okólniku Nr. 49 z dnia 23 marca 1942, ogłoszo-
nym w Dzienniku urzędowym „Zdrowie i Życie“
Nr. 14 (82), zaszła pomyłka w ust. 3 i 4-ym tekstu
niemieckiego.

W obu przypadkach oznaczenie służbowe „prakty-
kant stomatologiczny“ winno brzmieć w języku nie-
mieckim nie „zahn technischer Praktikant“ lecz
„zahnmedizinischer Praktikant“.

Stały Zastępca Kierownika
w z.
Dr. Herbeck

Izba Zdrowia poszukuje 2-ech lekarzy na wyjazd do Lipska do prowadzenia oddziału szpitalnego, dla polskich robotników. Kandydaci mogą kontynuować dalsze studia na klinikach uniwersyteckich w Lipsku. Wymagana znajomość języka niemieckiego.

Zgłoszenia przyjmuje Izba Zdrowia w godzinach urzędowych do dnia 5 maja b. r. włącznie. Warunki płacy bardzo dobre.

Członkowie zawodów leczniczych, którzy przesyłają pieniądze do Izby Zdrowia w Krakowie przy pomocy przekazów pocztowych, powinni na odwrotnej stronie odcinka podać dokładnie na jaki cel przeznaczona jest odnośna kwota, np.:

„Prenumerata czasopisma „Zdrowie i Życie” za miesiąc . . . . .”,

„Składka członkowska działu zawodowego położnych” itd.

NIEDZIELNE DYŻURY LEKARZY

w Krakowie

na dzień 26 kwietnia 1942

Lekarze ogólni:

Dr. Baranowski Włodzimierz, T. Kościuszki 52a
Lek. Bartel Stanisław, Mikołajska 20
Lek. Bednarczyk Rudolf, Kielecka 19
Dr. Bednarek Franciszek, Starowiślna 21
Lek. Bieniasz Jan, Mogilska 13b
Dr. Bienkiewicz August, Pl. na Groblach 8
Lek. Bochenek Michał, Bieżanów-Kolonia
Lek. Borszewski Jerzy, Karmelicka 45
Lek. Brzycki Michał, Królowej Jadwigi 29

Lekarze chorób kobiecych:

Dr. Baranowska Zofia, Kościuszki 52a
Dr. Beáupre Jadwiga, Sobieskiego 5/9
Lek. Berezowska Daria, Wiślna 9

Lekarze chorób dziecięcych:

Dr. Chudoba Antoni, Starowiślna 18
Dr. Ciosłowski Józef, Szlak 16a

Chirurdzy:

Dr. Bernadzikowski Władysław, Długa 60
Lek. Bielas Aleksander, Wielopole 22

Lekarz chorób skórnych i wenerycznych:

Dr. Bednarek Małgorzata, Starowiślna 21

Neurolog:

Dr. Ferens Ernest, Zielona 21

Laryngolog:

Dr. Hassman Wiktor, Biskupia 14

Okulista:

Dr. Chrzanowski Ignacy, Karmelicka 33

Lekarze dentyści:

Dr. Podwiński Stanisław, Długa 50
Lek. Jaśkiewicz Jan, Floriańska 19
Lek. Urbanowicz Zofia, Barska 37a
Lek. Stalony Dobrzańska, Kazimierza Wielkiego 89

Uprawniony technik dentystyczny:

Tarczydło Jan, Szlak 23

NIEDZIELNE DYŻURY LEKARZY

w Krakowie

na dzień 3. V. 1942 r.

Lekarze ogólni:

Dr. Butrym Adam, Starowiślna 39
Dr. Byrdówna Maria, Krzywa 7
Lek. Capińska Krystyna, Zielona 4
Lek. Capiński Zbigniew, Zielona 4
Dr. Ceptowski Józef, Wola Duchacka, Orkana 7
Lek. Chmielarczyk Władysław, Lenartowicza 10
Lek. Chodorowski Adam, Pierackiego 8
Dr. Chudziński Jan, Friedleina 25 b.
Dr. Cisek Adam, Wrocławska 11 a.

Lekarze chorób kobiecych:

Dr. Białek Stanisław, Lubicz 27
Dr. Bryniarski Wincenty, Biskupia 14
Dr. Cikowski Stanisław, św. Jana 18

Lekarze chorób dziecięcych:

Dr. Godlewski Wacław, Sereno Fenna 10
Dr. Gołąb Jan, Zyblikiewicza 5

Chirurdzy:

Dr. Filipczak Borys, Jabłonowskich 28
Lek. Gajda Józef, Trynitarzka 11

Lekarz chorób skórnych i wenerycznych:

Dr. Boczar Kazimierz, św. Jana 11

Neurolog:

Lek. Gerard de Festenburg, Henryka Siemiradzkiego 12

Laryngolog:

Dr. Miodoński Jan, Garbarska 13

Okulista:

Lek. Greczek Tadeusz, Bonerowska 4

Lekarze dentyści:

Dr. Podwińska Maria, Długa 50
Lek. Pielawa Brożyna Zofia, Pierackiego 25
Lek. Maryniakowa Helena, Biskupia 10
Lek. Stankiewicz Witold, Pierackiego 25

Uprawniony technik dentystyczny:

Mühlradówna Gabriela, Zamojskiego 5